

בין כל מראות הזוועה

הנורא ביותר צולם במחלקת הוקנים

מכל תיאורי הזוועה, שמילאו השבוע את כליהתיקשות, יתכן שהנורא ביותר לא נגע דווקא לשטחים הכבושים, אלא לישראל עצמה. כתבה חושפנית בטלוויזיה הראתה את המתרחש במחלקה גריאטרית של בית החולים. היא היתה מחרידה. הוקנות והוקנים — בני אדם שאחרי שנים ארוכות של עמל, גידול ילדים ושרות היו ראויים לחירות חיים נוחה ומכובדת — מתגוללים כזבל, כתנאים המתאמים לחיות אשפתות. קריאת העזרה שלהם יכלה לקרוע לב. חברה המטפלת כך בישישה — איזה תיקוה יש לה לקיום הגוף? לא חשוב מי אשם במצב — המימסר הפוליטי הרקוב והכושל, המימסר הרפואי הטכנוקראטי וחסר האנושיות, או הביורוקרטיה חסרת הפנים וחסרת הלב. בחשבון הסופי, החברה כולה אשמה.

איז ג'קיל, יש הייד. המצב מעיר על קהות חושים, על גסות לב שאין גרועה ממנה. ציבור המתייסס כך להוריו שלו, איך הוא יכול להתייסס לאוכלוסייה כבושה, על ילדיה והוריה? יתכן כי הדברים כרוכים זה בזה. אם מדינת ישראל התרחקה עד כדי כך מן הרגם ההומאני, הסוציאלי, שעמד לנגד עיניהם של מייסדי הישוב, האם אין לכך קשר עם העובדה שהיא חולשת על ער, כברוטאליה הגוברת והולכת, בתהליך בלתי ימנע? אין זה רק עניין של כסף, הנשפך אל תוך זחכית ללא תחתית של מכונת המילחמה, על חשבון כל הצרכים האנושיים. זהו קורם כל עניין של רגש, של מצפון חכרת, של רימוני עצמי. ישראל, המצטיירת בעיני עממה והעולם כקלגס השובר עצמות באלה, בוודאי אינה יכולה לראות את עצמה כמדינת ימפות וכעיסטולה, אור לעצי מם ולגויים. הסיפור של דוקטור ג'קיל ומיסטר הייד קיים רק בספרות.

משורר חוסיין (1965) מדוע שלא תהיה לנו —

יועץ שקור (1982) — אקסודוס משלנו?

הסתבך גם הוא עם השילטונות, יצא מהמדינה, הצטרף לפת"ח ומכהן כיום כיועצו של יאסר ערפאת לעניינים ישראלים. אקבל אחמד הוא פאקיסטאני החי בארצות הברית, הוגה דיעות הכותב מדי פעם בעיתונים אמריקאיים. אף השלושה גילגלו את הרעיון, וכך התגבשה ההצעה להעלות פליטים פלסטיניים על אוניה שתשוט לחוף ישראל, כדי להציג לעיני העולם האדיש והשאנן את הטראגדיה של הפליטים הפלסטיניים.

מדוע עכשיו? ההצעה לא התממשה, כי הזמן לא היה כשר לכך. התורעה הפלסטינית לא היתה בשלה לפעולה כזאת של התנגדות בלתי אלימה. היא האמינה בפיגועים. כעבור זמן העלה חיים הנגבי, או אחר מראשיה של קבוצת מצפן, רעיון דומה בביטאון של קבוצתו. גם אם לא היכה הרבר גלים. מדוע עלה עכשיו לפתע הרעיון של ספינת המגורשים, לבש במהירות עור וגידים והגיע השבוע לשלב של ביצוע? יתכן כי זוהי תוצאה של התפתחות ארוכה מתחת לפני השטח. יתכן כי הרחיפה המעשית נאה בעיקבות ההתקוממות בשטחים הכבושים, שהייתה מה רב הכוח הגלום בפעולה שבה אין המפגינים משתמשים בנשק חם. יתכן כי לרעיון ההתנגדות הבלתי אלימה, שנמצאו לו חסידים בקרב הפלסטינים, היתה הצלחה רבה יותר מכפי שהיה נרמז.

גימיק קלאסי. אקסודוס 2 אינה דומה לאקסודוס 1 בכמה בחינות. אקסודוס 2 היא גימיק קלאסי — אמצעי מלאכותי שבא להעניק למסר מסויים יסוד דרמאטי. אקסודוס 1 לא היתה גימיק, אלא נבעה ישירות מן הצרכים הבעורים של המציאות היהודית.

אולם למרות זאת, כבר הצליח הרעיון לשאת פרי. הוא עזר למקר את תשומת הלב העולמית בעניינת המגורשים. כמו ההתקוממות כגדה וב' רצועה, הוא מעלה באופן דרמאטי את בעיית הפליטים, שאינם יכולים לחזור לבתיהם.

יש הברל עצום בין בעייה, המופיעה במאמרים ובספרים, לבין בעייה ההר

„כשיהיה שקט, נדבר איתם!“

שליחיישראל בעלי-אזניה אחר שלא להשכיר את אונייתו לפלסטינים, אך כים שטות אוניות רבות, ולא על כל בעליהן אפשר להשפיע באמצעים כאלה.

כאשר תתקרב הספינה לכסוף לחוף ישראל — מה תהיה תגובה? איש לא ידע זאת השבוע. לא ראשי אש"ף, וגם לא ראשי ישראל. היתה התלבטות פוליטית וצבאית.

האפשרות האחת: לעצור את האוניה בלב ים, בהתקרבה למים הריבוניים של ישראל, או בתוך מים אלה. השאלה: איך עושים זאת?

ירייה מעל לחרטום. הדרך הרגילה לעצירת אוניה בים היא לאיים עליה בנשק. מצוים עליה לעצור תוך איום בנשק. כשזה אינו עוזר, יורים ירייה מעל לחרטום — יריית-אזהרה מקובלת.

כך עצר חיליהם הישראלי ספינות בלאיספור.

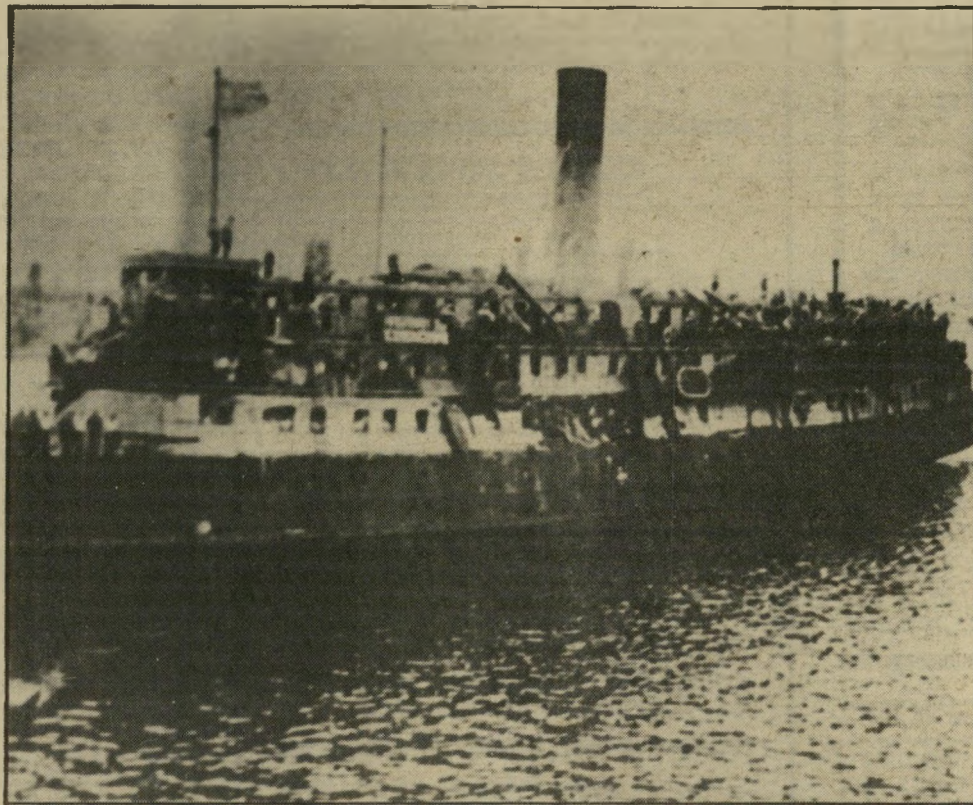
אך כאשר יש לאוניה קברניט נחושי החלטה, וכאשר זה יודע כי ספינות המילחמה אינן יכולות לירות באר נייתו, מפני שיש בה עיתונאים מכל העולם, איך ניתן להכריח אותו לעצור? ואם יחידות חיליהם ירצו לחסום את האוניה באופן פסי, האם זה ניתן לביצוע בנסיבות אלה?

במסוק ללבנון. האפשרות השנייה: להניח לאוניה להגיע לחוף, לתת לעיתונאים לרדת, לעצור את הפלסטינים ולגרשם שוב במסוק ללבנון.

השאלה: האם זה לא ייראה כניצחון הפלסטינים? איך זה ישתקף בתיק שורת העולמית?

אין פלא שהפלסטינים נחרו בדרך זו. זהו גימיק, אך זהו גימיק שכמעט ואינו יכול להיכשל. תהיה התגובה הישראלית כאשר תהיה, היא תועיל לעניין הפלסטיני. למשל: הרעיון להשיט נגדה סירות של „נפגעי טרור“ רק תגביר את התעניינות התיקשורת העולמית, ותוסיף רמאיתות למיבצע.

אומנם, גימיק יכול להימאס. זוהי הסכנה האחת הגלומה בשיטה זו. אך קשה להאמין כי זה יקרה לאוניה זו, הראשונה בתולדות המאבק הפלסטיני.

„אקסודוס“ כוחו של גימיק